

STORTINGET

Innst. 650 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Prop. 203 LS (2020–2021)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) om koronasertifikat i EØS-avtalen

Til Stortinget

Sammendrag

I proposisjonen bes det om Stortingets samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) om koronasertifikat. Denne forordningen vil sammen med en Schengen-forordning utgjøre EUs felles rammeverk for koronasertifikater (digitale grønne sertifikater). De to forordningene etablerer et felles juridisk og teknisk rammeverk for utstedelse, verifikasjon og aksept av koronasertifikater i Europa.

Europakommisjonen la 17. mars 2021 frem et forslag om opprettelse av et europeisk koronasertifikat for å legge til rette for økt bevegelse over landegrensene i EU under covid-19-pandemien. To forslag til forordninger gjelder koronasertifikater (digitale grønne sertifikater). Rettsaktene skal etter planen vedtas og tre i kraft i EU i løpet av juni.

EUs koronasertifikat består av en del som viser vaksinasjonsstatus, en del som viser gjennomgått koronasykdom (covid-19) og en del som viser negativt testresultat.

Den ene forordningen (COM/2021/130 final) legger opp til at det skal være en rettighet for medlemsstatenes borgere å få utstedt et koronasertifikat digitalt eller i papirformat. Sertifikatet skal kunne verifiseres i en annen

medlemsstat enn der det er utstedt, slik at man under reiser skal kunne dokumentere status for vaksinasjon, gjennomgått koronasykdom eller testing. Et gyldig koronasertifikat skal ikke være en forutsetning for å kunne reise i EØS. Det er foreslått at det skal være opp til det enkelte land å bestemme bruken av sertifikatene og hvilke reiserestriksjoner som skal gjelde.

Denne forordningen vil utgjøre substansen i EU-reguleringen av «digitale grønne sertifikater» og omfatter definisjoner, virkeområdet, kriterier for personvern og informasjonssikkerhet. Hovedformålet er å legge til rette for fri personbevegelse under pandemien. Fri personbevegelse ligger i kjernen av EØS-avtalen. Bruk av koronasertifikater vil kunne få stor praktisk betydning både for borgere og markedsaktører i EØS. En samlet vurdering tilsier at utkastet til forordning bør vurderes som EØS-relevant.

Den andre forordningen (COM/2021/140 final) sier at tredjelandsborgere som bor eller oppholder seg lovlig i det felles reisområdet, vil omfattes av regelverket om koronasertifikater. Denne forordningen er Schengen-relevant. I henhold til Norges tilknytningsavtale artikkel 8 nr. 2, skal Rådet underrette Norge når rettsakten er vedtatt, og Norge skal innen fastsatte frister svare Rådet og Kommisjonen at man godtar rettsakten. Ved siden av EØS-rettsakten, antas Schengen-rettsakten ikke å kreve egne regelverksendringer.

De to rettsaktene behandles samlet i Rådet, i fellesorganet for Schengen (COMIX), hvor Norge i henhold til Schengen-tilknytningsavtalen deltar i arbeidet. Norge har lagt vekt på at en koordinert europeisk tilnærming kan bidra til en trygg gjenåpning i Europa.

Rådet og Europaparlamentet har behandlet Europakommisjonens forslag, og det pågår nå forhandlinger mellom de tre institusjonene. Det er mål om enighet og

ikrafttredelse innen utgangen av juni. Det må tas høyde for at det kan komme endringer i det endelige regelverket.

Forslaget til EU-regelverk stiller ikke krav om hva sertifikatet skal brukes til. Dette skal fastsettes nasjonalt. Norsk regelverk vil ikke gjelde for bruk av sertifikatet utenfor Norge. Lovreglene som foreslås skal sette noen overordnede rammer for bruken av koronasertifikatet i Norge og ved innreise til Norge. Departementet foreslår å lovfeste at ingen skal kunne forskjellsbehandles på grunnlag av at de ikke kan fremvise koronasertifikat, med mindre bestemmelser i eller i medhold av lov gir adgang til dette.

Bruken av koronasertifikatet skal opphøre når smittenivå, vaksinerings, gjennomgått covid-19-sykdom og test, tilsier at det ikke lenger er behov for å ha restriksjoner for denne gruppen. Det vil ikke være tale om en permanent eller langvarig bruk av koronasertifikat i Norge. EU-regelverket skal etter forslaget være tidsmessig avgrenset.

Departementet er opptatt av at koronasertifikatet må fungere både innenfor og utenfor våre landegrenser. Det foreslåtte EU-regelverket etablerer ingen krav om å framvise sertifikatet som vilkår for å kunne reise mellom landene, og det vil være opp til norske myndigheter å bestemme nasjonal bruk. Så lenge EU-regelverket eksisterer vil norske borgere kunne ha nytte av et koronasertifikat ved reise til andre EØS-land.

EØS-forordningen krever lovendring og innebærer økonomiske konsekvenser. Stortingets samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning er derfor nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 andre ledd. Schengen-forordningen vurderes ikke å kreve lovendring, og det bes derfor ikke om Stortingets samtykke til godtakelse av denne. Forordningene er ikke ferdig forhandlet og skal etter planen vedtas og tre i kraft i EU i løpet av juni 2021. EØS/EFTA-statenes utkast til EØS-komiteens beslutning ligger til behandling i EUs organer.

Lovendringene kan ikke tre i kraft før EØS-forordningen er vedtatt og innlemmet i EØS-avtalen gjennom en beslutning i EØS-komiteen. Slik beslutning kan ikke finne sted før etter vedtagelse av rettsakten i EU, og er følgelig ennå ikke truffet. For å spare tid og sikre rettsenhet i hele EØS, er det viktig at beslutningen kan tre i kraft for EØS/EFTA-statene samtidig som eller så snart som mulig etter at forordningen får anvendelse i EU-statene. Det bes derfor om Stortingets samtykke til deltakelse i et utkast til EØS-komiteebeslutning og et utkast til forordning. Dersom det skulle bli vesentlige endringer i utkastene til EØS-komiteebeslutning og forordning, vil regjeringen ettersende reviderte utkast dersom de skulle foreligge før Stortinget treffer vedtak. Dersom det skulle bli vesentlige endringer i utkastene til EØS-komiteebeslutning og forordning etter at Stortinget har truffet vedtak, vil saken bli forelagt Stortinget på nytt.

Etableringen av et felles EØS/EFTA koronasertifikat kan sikre at norske borgere vil være underlagt de samme dokumentasjonskrav som øvrige borgere av EØS/EFTA og for øvrig kan reise fritt i hele EØS-området. Helse- og omsorgsdepartementet fremmer derfor forslag om at Stortinget gir sitt samtykke før forordningen er endelig vedtatt. På denne måten kan forordningen tre i kraft i EØS/EFTA-landene på samme tid som i EUs medlemsland. Det vil også være viktig for å unngå usikkerhet om norsk deltakelse i det europeiske samarbeidet om utstedelse, verifikasjon og aksept av koronasertifikater.

Helse- og omsorgsdepartementet anbefaler derfor i proposisjonen at Stortinget samtykker til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tore Hagebakken, Ingvild Kjerkol, Hege Haukeland Liadal, Tuva Moflag og Tellef Inge Mørland, fra Høyre, Erlend Larsen, Mari Holm Lønseth, Sveinung Stensland og Camilla Strandskog, fra Fremskrittspartiet, Kari Kjønaas Kjos og Morten Stordalen, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, fra Sosialistisk Venstreparti, Nicholas Wilkinson, fra Venstre, Carl-Erik Grimstad, og fra Kristelig Folkeparti, lederen Geir Jørgen Bekkevold, merker seg at proposisjonen fremmer forslag om samtykke til deltagelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) om koronasertifikat. Denne forordningen vil sammen med en Schengen-forordning utgjøre EUs felles rammeverk for koronasertifikater (digitale grønne sertifikater). Komiteen merker seg at de to forordningene etablerer et felles juridisk og teknisk rammeverk for utstedelse, verifikasjon og aksept av koronasertifikater. Komiteen peker på at det i proposisjonen foreslås en lovhjemmel som gir departementet adgang til å gi forskrift for å gjennomføre EØS-forordningen om koronasertifikat, samt eventuelle delegerte rettsakter og gjennomføringsakter som fastsettes av EU-kommisjonen med hjemmel i forordningen.

Komiteen merker seg at forordningen ikke er ferdig forhandlet, og skal etter planen vedtas og tre i kraft i EU i løpet av juni 2021. Komiteen merker seg at utkast til forordning er klart, og viser i denne anledning til proposisjonen.

Komiteen støtter å gi samtykke til slik innlemmelse.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er flere grunner til å være skeptisk til å samtykke til å innlemme de aktuelle EU-forordningene i EØS-avtalen. Dette medlem merker seg at det aktuelle EU-regelverket ikke er begrunnet i hensynet til smittevern, men i hensynet til fri bevegelse av personer mellom EU- og EØS-landene. Dette medlem viser til proposisjonen, som fastslår følgende:

«I EØS er helsepolitiske tiltak i utgangspunktet et nasjonalt anliggende. Dette innebærer at statene generelt har et stort handlingsrom til å gjennomføre tiltak for å ivareta folkehelsen. I en verdensomspennende pandemi med svært store menneskelige konsekvenser må det antas at statene har betydelig frihet til å innføre restriktive tiltak.»

Dette medlem forutsetter at en tilslutning til forordningene om koronasertifikat ikke på noen måte begrenser Norges adgang til å iverksette nødvendige tiltak for å bekjempe pandemien eller generelt til å fastsette norsk helsepolitikk.

Dette medlem mener på generelt grunnlag det er problematisk at Stortinget skal samtykke til å innlemme et EU-regelverk i EØS-avtalen før forhandlingen mellom EU-institusjonene om de aktuelle forordningene er sluttført, og før EØS-komiteen har behandlet dem. Dette medlem forutsetter at regjeringen kommer tilbake til Stortinget dersom det blir endringer av betydning i de endelige forordningene. Dette medlem anser likevel at det kan få negative konsekvenser for norsk næringsliv dersom Norge skal stå utenfor en europeisk ordning med koronasertifikat, samtidig som resten av EU- og EØS-landene står innenfor. Dette medlem mener det er avgjørende at innenlands bruk av koronasertifikat i Norge blir avgrenset vesentlig sammenlignet med regjeringens forslag, og viser til Senterpartiets merknader i Innst. 649 L (2020–2021) om midlertidige endringer i smittevernloven mv. (koronasertifikat).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti mener på prinsipielt grunnlag det er problematisk at Stortinget skal samtykke til å innlemme et EU-regelverk i EØS-avtalen før forhandlingene mellom EU-institusjonene om de aktuelle forordningene er sluttført, og før EØS-komiteen har behandlet dem. Disse medlemmer ser likevel at den aktuelle forordningen er av en slik karakter at tidsaspektet tilsier en rask innlemmelse, da de negative konsekvensene ved en eventuell forsinkelse i tilslutning for folk og næringsliv i en allerede presset situasjon, vil være betydelige.

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har vært oversendt til utenriks- og forsvarskomiteen for uttalelse. Utenriks- og forsvarskomiteen uttaler følgende i brev av 3. juni 2021:

«Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer viser til sine respektive partiers merknader i helse- og omsorgskomiteens utkast til innstilling til Prop. 203 LS (2020–2021) og har for øvrig ingen merknader.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en enstemmig komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) om koronasertifikat i EØS-avtalen.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 3. juni 2021

Geir Jørgen Bekkevold

leder

Mari Holm Lønseth

ordfører

